

Programma 7 Landbouw en voedsel

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

In het programma Landbouw en Voedsel streven we naar een nieuwe balans tussen economie, maatschappij en ecologie in Brabant. Met het vaststellen van het Beleidskader Landbouw en Voedsel 2030 hebben we een langjarig perspectief en consistente aanpak geschetst voor de noodzakelijke transitie van een toekomstbestendige landbouw- en voedselsector met een goed verdienvermogen die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving en goede omgevingskwaliteit in Brabant ten behoeve van de gezondheid, bodem- en waterkwaliteit, natuur en biodiversiteit. In 2023 zullen wij onverminderd voortzetten op de in 2022 ingeslagen weg met betrekking tot de uitvoering van de Uitvoeringsagenda Landbouw en Voedsel en de Uitvoeringsagenda Mest.

Op dit moment bevindt de landbouw- en voedselsector zich in een periode met grote dynamiek en onzekerheid. De impact van het aangekondigde Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) op de agrarische sector en het landelijk gebied is waarschijnlijk groot en een flink aantal boeren, m.n. veehouders maken zich grote zorgen om hun toekomstperspectief. Dit kan gevolgen hebben voor de uitvoering van ons beleid.

In de lijn van Sturen met Kadern zijn de doelstellingen en indicatoren voor de begroting 2023 opnieuw gedefinieerd: nieuwe indicatoren afgeleid van het nieuwe beleidskader Landbouw en Voedsel 2030 en in lijn met de recent vastgestelde Uitvoeringsagenda Landbouw en Voedsel 2022-2023. Dit begrotingsprogramma is langs deze nieuwe doelstellingen en nieuwe indicatoren opgebouwd.

In het oog springende onderwerpen voor 2023 zijn:

- Toekomstperspectief van de landbouw
- Bijdragen aan gebiedsgerichte aanpak met o.a. invulling toekomstperspectief landbouw en sociaal-economische impact analyse
- Het (uitvoeren van het) plan voor Jonge Boeren
- Het uitvoeren van de Routekaart 2024
- De innovatie-samenwerking Landbouw en Voedsel, innovatie-challenges en bevorderen start-ups
- De uitvoering van de UA Mest, waaronder de zogeheten plan MER Mest.
- Bevorderen natuurinclusieve en biologische landbouw
- Uitvoeren Green Deal
- Bijdragen aan B'et
- Bijdragen aan een zorgvuldige veehouderij

Wat willen we bereiken?

Het meest duurzaam en circulair in Europa

We willen bereiken dat in Brabant de meest duurzame landbouw- en voedselproductie plaatsvindt in Europa, mede doordat er sprake is van gesloten mineralenkringen (in plantaardige en dierlijke ketens), zoveel mogelijk emissie-loze landbouw naar water, bodem en lucht en de klimaatdoelstellingen worden gerealiseerd. De voedselketens produceren gezond voedsel en landbouwbedrijven dragen bij aan een gezonde leefomgeving. Hiermee dragen de landbouw- en voedselketens bij aan het Brabants Beleidskader Gezondheid met drie gezonde levensjaren erbij voor elke Brabander in 2030.

Indicatoren

- Verhouding tussen de bewerkte mest en de gewasbehoefte in Nederland (verhouding naar een waarde, op basis van fosfaat (P2O5))

Streefwaarden	nulmeting	2023	2030
Verhouding naar waarde	(1,09) 2020	-	Verhouding lager dan 1

- Stikstof- en fijnstof emissie veehouderij in Brabant

Streefwaarden	nulmeting	2023
Kton fijnstof per jaar	1,7 kton (2021)	dalend
Kton fijnstof per jaar	17 kton (2019)	dalend

- Areaal landbouwgrond (ha) met een positieve bijdrage aan de kwantiteit en kwaliteit van het water- en bodemsysteem

Streefwaarden	nulmeting	2023	2030
Areaal landbouwgrond in ha	14.000 (2021)	18.500	50.000

Wat gaan we daarvoor doen?

Realiseren uitvoeringsagenda mest

Omschrijving (toelichting)

In 2022 is de Uitvoeringsagenda Mest vastgesteld door Gedeputeerde Staten, op basis hiervan gaan we in 2023 inzetten op de realisatie van deze uitvoeringsagenda, daarbij zal het accent liggen op de plan MER Mest.

Uitvoeren routekaart stalaanpassingen 2024

Omschrijving (toelichting)

Op basis van de meest recente inzichten moeten van de ongeveer 4400 locaties waar bedrijfsmatig in Noord-Brabant vee wordt gehouden op ongeveer de helft van deze locaties één of meer stallen worden aangepast per 1 januari 2024. De verwachting is dat ongeveer een derde van de locaties zal worden beëindigd voor of op die datum. Met de Routekaart Stalaanpassingen 2024 wordt een coherent geheel van acties aangegeven om de keuzes die ondernemers op afzienbare termijn moeten maken te faciliteren waar nodig en gewenst. De Routekaart geeft opnieuw impulsen om als overheid maximaal mogelijk te maken dat de betreffende veehouderijbedrijven op de afgesproken datum hun bedrijfsvoering hebben aangepast of hebben gestopt. In 2023 ligt de focus van de Task Force Innovatieve Stalsystemen met name op de implementatie en het intensiveren van het ondersteuningsnetwerk.

We zullen veehouders financieel ondersteunen bij het investeren in de verplichte emissie-arme stal. Het Rijk heeft hiervoor in het kader van de versnellingsacties NPLG 45 mln. euro beschikbaar gesteld. Het voornemen is om met deze middelen een stimulerende regeling op te zetten. Het stimuleren is er op gericht om zoveel mogelijk veehouders hun vergunningaanvraag uiterlijk 1 april 2023 ingediend te laten hebben. Het streven is om in beginsel om 500 - 600 Brabantse veehouders, die in een stalsysteem investeren voor 1 januari 2024, te ondersteunen.

Streefwaarden	2023
Aantal veehouders financieel ondersteund die investeren in een bestaand stalsysteem met rijksmiddelen	500-600

- Daarnaast :
 - Blijven we in 2023 onze First Movers-regeling inzetten om veehouders die als eersten investeren in een innovatief brongericht stalsysteem financieel te ondersteunen. We zullen dat afstemmen met de hierboven genoemde regeling.
 - Streven we ernaar dat vóór eind 2023 in totaal 25 Brabantse veehouders subsidie hebben gekregen via de landelijke SBV-regeling (Subsidiemodules brongerichte verduurzaming stal- en

managementmaatregelen) voor de ontwikkeling van een brongericht stalsysteem. Waar nodig leveren we maatwerk om aan de provinciale regelgeving te voldoen.

Pilot van middel- naar doelvoorschriften

Omschrijving (toelichting)

In 2023 gaan we de mogelijkheden verkennen om van middelvoorschriften naar doelvoorschriften te komen, onder andere door het ondersteunen van de ontwikkeling van 'real time' meetsystemen. Dit zal uitmonden in het uitvoeren van pilots.

Bereiken van implementerende en zoekende veehouders

Omschrijving (toelichting)

Voor veel sectoren zijn inmiddels stalsystemen beschikbaar die aan onze emissie-eisen voldoen. Voor varkens, vleeskalveren en geiten zijn dat vooral stalsystemen die met luchtwassers werken. Om veehouders keuzevrijheid te bieden en om nog betere stalsystemen beschikbaar te krijgen voor de periode na 2024, blijven we ons in 2023 samen met het Rijk en andere provincies inspannen om meer brongerichte en integrale systemen beschikbaar te krijgen. Ook de inzet van voer- en managementmaatregelen als onderdeel van het streven naar vergaande emissiereductie krijgt onverminderd aandacht en toepassing maken we – waar nodig in of met regels – mogelijk. Vanwege de naderende datum van 1 januari 2024 zetten we ook sterk in op de tijdige implementatie van stalsystemen door veehouders. Dit is een speerpunt van de Taskforce Toekomstbestendige Stallen voor 2023. We willen implementerende en zoekende veehouders bereiken via het netwerk van de Taskforce, via bijeenkomsten, 'Tour de Boer'-demonstraties, diverse schriftelijke en digitale communicatiekanalen en voorlichtingsactiviteiten.

Streefwaarden	2023
implementerende en zoekende veehouders bereiken via het netwerk van de Taskforce, via bijeenkomsten, 'Tour de Boer'-demonstraties, diverse schriftelijke en digitale communicatiekanalen en voorlichtingsactiviteiten.	425

Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw en Veehouderij

Omschrijving (toelichting)

Door het testen en toepassen van de biodiversiteitsmonitoren akkerbouw en veehouderij wordt positief bijgedragen aan de kwantiteit en kwaliteit van het water- en bodemsysteem

Indicatoren:

- Testen Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw (BMA) bij akkerbouwbedrijven
- Toepassen natuurinclusieve maatregelen bij Biodiversiteitsmonitor veehouderij

Streefwaarden	Nulmeting	2023
Testen Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw	n.v.t.	50
Toepassen Biodiversiteitmonitor veehouderij	190 (2021)	500

Wat willen we bereiken?

Economisch toonaangevend zijn binnen Europa

Het Brabantse landbouw- en voedselsysteem is in 2030 een vooraanstaande Europese speler: zeer innovatief en met een sterke concurrentiepositie. De sector rendeert door (nieuwe) economische en maatschappelijke verdienmodellen in grote internationale en kleine regionale ketens. Bovendien zijn nieuwe (biobased) bedrijfstakken tot ontwikkeling gekomen op het snijvlak van landbouw en voedsel en respectievelijk hightech, biobased bouwen, ICT, chemie en gezondheid. Brabant blijft exporteur van geavanceerde voedselproductiesystemen.

We willen het innovatieve ecosysteem van landbouw- en voedselsector in Brabant blijven ondersteunen. Een belangrijk onderdeel daarvan is de ontwikkeling van (kennisintensieve) startups. Deze beginnende innovatieve ondernemers dragen in belangrijke mate bij aan de ontwikkeling van nieuwe producten, diensten en kennis. Ze spelen een belangrijke rol in innovatie en dragen bij aan vernieuwende oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen van vandaag en in de toekomst. In samenwerking met het programma Economie, Kennis en Talentontwikkeling, Braventure, Brabant Startup Fonds en de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij wordt er hard gewerkt om ten behoeve van onze ambitie meer agrifood startups te ondersteunen.

Indicatoren:

- Aantal startups in landbouw en voedsel en op cross-overs met high tech

Streefwaarden	nulmeting	2023
aantal		25

- Vestiging nieuwe bedrijven en/of bovengemiddelde groei van bestaande bedrijvigheid in de high tech agrofoodsector / aantal toonaangevende bedrijven

Streefwaarden	nulmeting	2023
aantal	2 à 5 (2021)	Substantiële groei

- Instroom jongeren in agrifood onderwijs (relatieve toename instroom)

Streefwaarden	nulmeting	2023
Relatieve toename instroom	4.300 (2020-2021)	Substantiële groei

- Ontwikkeling van bedrijvigheid in nieuwe eiwitten in aantallen bedrijven en werknemers (5% groei per jaar)

Streefwaarden	nulmeting	2023
Groei per jaar	-	5%

Wat gaan we daarvoor doen?

Bevorderen innovatie (Brabantse Innovatietafel landbouw en Voedsel, AFI, organiseren van Innovation Makers Agrifood en Data Driven AgriFood Future.

Omschrijving (toelichting)

Voor innovatieve bedrijven in Brabant is een goede kennis- en onderwijsinfrastructuur van groot belang. We willen werk maken van het ontwikkelen van kennis en het opleiden van toekomstige professionals, maar ook van het koppelen van maatschappelijke en ondernemersvraagstukken aan onderwijsinstellingen. Dit draagt bij aan het ontwikkelen van nieuwe innovatieve oplossingen en een beter kennisecosysteem en tegelijkertijd zorgt het ervoor dat studenten een betere opleiding krijgen. We doen dit door:

- Het organiseren van de innovatie-samenwerking tussen de regionale ontwikkelingsmaatschappijen, de BOM en de provincie.
- Het faciliteren van Agri Food Innovation (AFI).
- Het organiseren van onder andere de evenementen Challenge Innovation Makers Agrifood (IMA) en Data Driven AgriFood Future (DDAFF). Tevens blijven we in 2023 meedoen met het project Beet! (Brabant Eet) waarbij wij samen met KennisPact, MBO Brabant, ZLTO en HAS samenwerken aan oplossingen voor de agrofoodbranche in Brabant.

Met Data Driven AgriFood Future (DDAFF) zetten we in op het gezamenlijk delen, verbinden en delen van praktijkcases. Zo dragen we bij aan een meer succesvolle innovatie en daarmee aan het versnellen van de ontwikkeling en toepassing van datagedreven innovaties in de agrifood waardeketen. Daarmee is DDAFF nadrukkelijk een middel om versnelling van de toepassing te realiseren met oog voor sociale en maatschappelijke aspecten naast de technologie. En nadrukkelijk niet om zelf datagedreven innovaties te ontwikkelen en/of te exploiteren. Wel zullen partijen in de samenwerking in wisselende samenstellingen met elkaar en andere partijen werken aan datagedreven innovaties in projecten, programma's en andere initiatieven.

Om meer inzicht te krijgen in wat er aan projecten en initiatieven speelt gaan we vanuit een digitaal platform hier meer structuur in aanbrengen en netwerken bij elkaar brengen. Dit doen we onder andere door het organiseren van zowel gespecialiseerde als generieke agrifoodtech & data symposia.

Onze ambitie is om een (inter)nationale alliantie te creëren van ondernemers, wetenschappers en vertegenwoordigers van regionale en lokale overheden om datagedreven innovatie binnen de voedselwaardeketen mogelijk te maken, gericht op leren, inspireren, delen van kennis en inzichten.

Indicator:

- Organiseren van Innovation Makers Agrifood en Data Driven AgriFood (aantal: 2, waarvan 1 IMA en 1 DDAFF)

Ondersteunen en/of geformeerde consortia op thema nieuwe eiwitten of nieuwe verwerkingstechnieken

Omschrijving (toelichting)

In 2022 is de provincie Noord-Brabant de Green Deal Eiwitrijke gewasketen (GDE) aangegaan. Deze green deal beoogt een goed verdienmodel voor boeren met het telen van stikstofbindende vlinderbloemigen, draagt bij aan een versnelling van de eiwittransitie en daarmee aan een betere balans tussen plantaardige en dierlijke eiwitten in het eetpatroon. Dit alles sluit goed aan bij het provinciale beleid aangaande de eiwittransitie.

Diverse regio's zetten zich in voor intensievere ketensamenwerking. Hiertoe worden activiteiten opgezet voor verbetering van verbinding en opschaling van regionale initiatieven op het gebied van teelt, veredeling en verwerking. Ook de inzet van innovatieve technologieën die leiden tot duurzame en gezonde producten maakt hier onderdeel van uit.

Daar in Noord-Brabant een groot aantal bedrijven actief is in de voedselverwerkende industrie, dit in combinatie met een sterk ontwikkelde hightechsector, biedt deelname aan de GDE deze bedrijven kansen voor verdere groei. Maar ook een intensievere samenwerking tussen ketenpartners en (door)ontwikkeling van kennis en innovatie ligt in het verschiet, waardoor het lokale ecosysteem wordt versterkt.

Indicator:

- Aantal ondersteunde en/of geformeerde consortia op thema nieuwe eiwitten of nieuwe verwerkingstechnieken (aantal: 2)

Landbouw Innovatie Brabant (LIB)

Omschrijving (toelichting)

Met de Landbouw Innovatie Brabant (LIB) worden innovaties aangejaagd en ondersteund die bijdragen aan duurzame en vitale land- en tuinbouw die een bijdrage levert aan de kwaliteit van het platteland met maatschappelijke verankering. Bijdragen aan systeemverandering staat centraal in het ondersteunen van innovaties met daarin sleutelbegrippen als waarde creatie, kringlooplandbouw en doornontwikkeling. LIB doet dit op een laagdrempelige manier door vroeg in het innovatieproces vanuit de optiek van de primaire sector (vanuit de brede omgeving gezien) ondersteuning te bieden door o.a. in contact brengen met juiste netwerk, ondersteuning in het opwerken van idee tot project, financiële bijdrage en nazorg/doorontwikkeling.

Indicator:

- Aantal initiatieven ondersteund door LIB

Streefwaarden	2023
Aantal ondersteunde initiatieven	30

Wat willen we bereiken?

Natuur- en landschapsinclusief zijn in 2030

De Brabantse landbouw is in 2030 landschaps- en gemeenschapsinclusief en vervult daarmee een vitale rol in natuur- en landschapontwikkeling en het beheer daarvan. Er is een herkenbare verbinding tussen stad en platteland, tussen producent en consument (voedsel, leefbaarheid dorpen) en met de Brabantse samenleving als geheel (zorg, groene energie, landschap en natuur, recreatie).

Indicatoren:

- Aantal natuurinclusieve boeren

Streefwaarden	nulmeting	2023	2030
aantal	80 (2021)	150	500

- Areaal biologische landbouw (ha) (15% van het agrarisch areaal

Streefwaarden	nulmeting	2023	2030
Agrarisch areaal	2,8% (2020)	3,5%	15 % (circa 25.000 ha)

Wat gaan we daarvoor doen?

Begeleiden bedrijven bij hun omschakeling naar natuurinclusief

Omschrijving (toelichting)

We zetten in 2023 individuele ondersteuning (via een ondernemerscoach) voort van agrariërs die willen omschakelen, de financiering van een businessplan en het beschikbaar stellen van extra (provinciale) grond (met kwalitatieve verplichtingen en aangepaste pacht prijs) ten behoeve van extensivering naar twee grootvee-eenheden (gve) per hectare. Gezien de verschillen tussen bedrijven en verdienmogelijkheden is maatwerk per bedrijf noodzaak. We richten ons met name op de bedrijven in de zone rondom het NNB. Het subsidieplafond van de regeling voor het opstellen van een businessplan is in 2022 verhoogd voor tachtig nieuwe 'omschakelaars' in de veehouderij en voor twintig in de akkerbouw, zodat het totaal aantal omschakelaars in Noord-Brabant uitkomt op 150 eind 2023. In de periode voor 2022 hebben 80 bedrijven gebruik gemaakt van de subsidiemogelijkheid voor het opstellen van een businessplan. Hiermee hebben wij ze begeleid om evt. over te schakelen naar natuurinclusief.

Op basis van gedeelde gebiedsopgaven stimuleren we samenwerking tussen agrariërs onderling en met de andere gebiedspartijen, zoals terrein beherende organisaties, waterschap, GOB, gemeenten en BPG (Brabants Particulier Grondbezit). Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van de financiële middelen van het Rijk. En waar nodig faciliteren we gebiedsprocessen op maat om de natuurinclusieve bedrijfsvoering rendabel te krijgen (via kavelruil en in afstemming met de natuurdoelen).

Streefwaarden	nulmeting	2023
Aantal begeleide bedrijven bij hun omschakeling naar natuurinclusief (incl. businessplan)	80	150

Organiseren van bijeenkomsten voor kennisontwikkeling/uitwisseling op inspiratiebedrijven Omschrijving (toelichting)

Natuurinclusieve landbouw staat nog aan het begin en kent een flinke kennisachterstand vergeleken met de gangbare en biologische landbouw. Veel agrariërs die een stap overwegen naar omschakeling hebben vragen over de natuurinclusieve maatregelen en hun impact op de productie, kosten en baten, afzetmarkten, enzovoort. Met financiële ondersteuning zijn twaalf inspiratiebedrijven natuurinclusieve landbouw operationeel. Bedrijfsadviseurs zijn vaak nog gewend om te werken met gangbare bedrijfsmodellen en denkwijzen die uitgaan van een zo hoog mogelijke productie via inzet van hulpstoffen.

Indicator:

- Aantal bijeenkomsten georganiseerd voor kennisontwikkeling/uitwisseling op inspiratiebedrijven. (aantal: 30 per jaar)

Geven van omschakeladviezen biologische landbouw (melkvee en akkerbouw)

Omschrijving (toelichting)

Door het aanbieden van adviseurs die adviesgesprekken voeren met melk- en vleesveehouders en akkerbouwers/groentetelers die de overstap naar biologisch overwegen zetten we in om meer biologische landbouw in Brabant te realiseren. Voorlopig zetten we in op dertig ondernemers eind 2023. Op bedrijfsniveau worden de te nemen stappen in kaart gebracht. Agrariërs die willen doorgaan, kunnen gezamenlijk deelnemen aan een oriëntatie cursus.

Streefwaarden	2023
Aantal uitgebrachte omschakeladviezen biologische landbouw (melkvee en akkerbouw)	30

Wat willen we bereiken?

Versterken gemeenschapsinclusief

We willen de verbinding tussen de diverse ketens en de burger versterken. Het resultaat is dat de Brabanders (weer) trots zijn op de landbouw- en voedselsector. De sector is dichterbij de burger gekomen en meer verbonden door onder andere meer kennis van de rol en herkomst van voedsel en van het belang van het buitengebied. Er vindt een verschuiving plaats naar meer voedsel van dichtbij en de landbouw levert een bijdrage aan maatschappelijke en ecosysteemdiensten. Brabanders waarderen het voedsel, het buitengebied, het groen in de stad en de makers, ontwikkelaars en beheerders ervan. De landbouw- en voedselketens worden beleefd als belangrijk onderdeel van de brede welvaart in Brabant.

Steeds meer maatschappelijke opgaven komen samen op één en dezelfde bedrijven binnen de gehele sector en keten. Zo willen we méér dierenwelzijn, minder emissies die schadelijk zijn voor de mens en natuur en een betere bodem- en waterkwaliteit. Deze vraagstukken vragen om een vernieuwingsslag in de

veehouderij. Die vernieuwing brengt onzekerheden met zich mee: kan dit financieel uit? Hoe valt een nieuwe koers binnen ons gezin? Wanneer wordt er wéér iets vernieuwends van ons gevraagd? Allemaal vraagstukken die jonge boeren bezig houdt en mede bepalend zijn óf en hóe zij het bedrijf voort gaan zetten. De provincie wil de jonge boeren toekomstperspectief bieden. De aankomende tijd gaan we samen met jonge boeren bekijken wat er nodig is om dat toekomstperspectief in te vullen.

Indicatoren:

- Gemiddelde waardering burgers voor de agrifoodsector in Brabant (op niveau of verbetering van waardering)

Streefwaarden	nulmeting (landelijk niveau)	2023
Gemiddelde waardering schaal van 1-7	5,01 (2020)	Op niveau of verbetering

- Percentage Brabanders met zorgen over de gezondheid in relatie tot de veehouderij (afname percentage)

Streefwaarden	Nulmeting	2023
Percentage	3% (2020)	Afname

Wat gaan we daarvoor doen?

Ondersteunen boer-burger initiatieven

Omschrijving (toelichting)

De provincie zet in op twee lijnen. De provincie is leadpartner van de Dutch Food Week (DFW) en organiseert in dat verband een aantal evenementen die bijdragen aan een verbeterde boer-burger-relatie. Daarnaast heeft eerder PON & Telos heeft een quickscan gemaakt van de lopende initiatieven op het gebied van boer-burgerverbinding in Noord-Brabant, op basis waarvan een afwegingskader is gemaakt. Aan de hand van het afwegingskader selecteren we als provincie één of enkele initiatieven om te ondersteunen.

Indicator:

- Ondersteunde initiatieven (aantal: 1)

Korte Ketens

Omschrijving (toelichting)

De landbouw- en voedselketens worden beleefd als belangrijk onderdeel van de brede welvaart in Brabant. Korte ketens worden vaak gezien als een belangrijk middel om dit te bereiken: de consument koopt direct bij de boer of met maximaal één schakel ertussen. De afgelopen jaren is gebleken dat veel initiatieven het niet volhouden.

We zijn als provincie partner in het door LNV ingestelde netwerk korte ketens en regionale voedselstrategieën. Op basis van nationaal onderzoek en ervaring in Brabant (o.a. via het LIB) bouwen we een expertisenetwerk waar ondernemers kunnen aankloppen.

Verstrekken VABIMPULS vouchers

Omschrijving (toelichting)

De inzet van VABIMPULS is in hoofdzaak gericht op het terugdringen en voorkomen van leegstand, het tegengaan van ondermijning, het stimuleren van vernieuwing in de landbouw en verbetering van de

omgevingskwaliteit in het buitengebied van Brabant. Om hier mee vorm aan te geven helpt VABIMPULS eigenaren van vrijgekomen of vrijkomende agrarische bedrijfslocaties (VAB's) of eigenaren die agrarisch om willen schakelen. Niet alleen om mee te denken en een nieuw toekomstperspectief te ondersteunen, maar ook zorg te dragen voor sociaal-emotionele begeleiding waar dat nodig is. Daarvoor is een voucherregeling opgezet. Naast het uitvoering geven aan de voucherregeling is een even belangrijk doel het opdoen van ervaringen met een andere aanpak en de opgedane kennis delen en verspreiden in het brede netwerk. VABIMPULS kent op dit moment een looptijd tot eind 2023.

Streefwaarden	2023
Aantal verstrekte vouchers	50

Beleidskaders en uitvoeringsagenda's

Beleidskaders

- Beleidskader Landbouw en Voedsel 2030
- Brabantse Omgevingsvisie

Uitvoeringsagenda's

- Uitvoeringsagenda Landbouw en Voedsel 2022-2023
- Uitvoeringsagenda Mest

Verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit dit begrotingsprogramma worden binnen het programma geen verbonden partijen ingezet.

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Ontwikkelingen en onzekerheden

Met name de landelijke ontwikkelingen zullen ook het komend jaar een sterke invloed hebben op dit beleidsprogramma. We spelen hierop in met als uitgangspunt het in 2022 vastgesteld beleidskader Landbouw en Voedsel en uitvoeringsprogramma 2022/2023.

Wat mag het kosten?

Financiële toelichting

Lasten

De geraamde lasten in 2023 van € 9,7 mln. zijn € 6 mln. lager dan in 2022. Dit komt met name door de ramingen in 2022 van € 4,3 mln. voor Zuidoostelijke Zandgronden en € 2 mln. voor cofinanciering (aflopende) Europese regelingen POP3. Het resterende verschil van € 0,3 mln. betreft het saldo van kleinere verschillen in meer en minder ramingen 2022/2023.

Baten

Het verschil tussen de geraamde baten 2022 en 2023 van € 5,5 mln. betreft de raming in 2022 voor de Rijksbijdrage Zuidoostelijke Zandgronden in 2022 van € 4,3 mln. en de het verschil in raming 2022/2023 van de Rijksbijdrage Brabant Bodem van € 0,8 mln. De overige € 0,4 mln. betreft het saldo van overige meer/minder ramingen.

7. Landbouw en voedsel

Bedragen x € 1.000		Realisatie	Begroting 2022	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2021	na wijz.	2023	2024	2025	2026
Lasten							
	Programmalasten	11.791 N	15.796 N	9.740 N	183 N	35 N	35 N
	Toerekening organisatiekosten	2.343 N	2.093 N	4.364 N	2.647 N	2.647 N	2.647 N
Totaal Lasten		14.134 N	17.889 N	14.104 N	2.830 N	2.682 N	2.682 N
Baten							
	Programmabaten	3.924 V	6.672 V	1.150 V	241 V	0	0
	Baten toerekening organisatiekosten	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten		3.924 V	6.672 V	1.150 V	241 V	0	0
Saldo van baten en lasten		10.210 N	11.216 N	12.954 N	2.589 N	2.682 N	2.682 N
Onttrekking aan reserves		1.140 V	1.814 V	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000		Realisatie	Begroting 2022	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2021	na wijz.	2023	2024	2025	2026
	Onttrekking aan reserve	1.140 V	1.814 V	-	-	-	-
	Investeringsagenda	1.140 V	1.814 V	-	-	-	-

Reserves

Stand reserve

De lasten van programma 7 Landbouw en voedsel worden deels gedekt vanuit de reserve Investeringsagenda. Het verloop van de reserve is onderstaand weergegeven.

	saldo per	saldo per	saldo per	saldo per	saldo per	saldo per
(bedragen x € 1.000)	01-01-2022	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
7. Landbouw en voedsel						
Investeringsagenda	1.898	84	84	84	84	84